

4. Вербі Юлія. Жіночий світ: 17 знаменитих феміністок. 08.03.2019. URL: <https://iz.ru/853912/iuliia-verbi/zhenskaia-volia-17-znamenitikh-feministok-sovremennosti-ot-mala-do-velika> (дата звернення: 16.11.2021).

5. ЮНЭЙДС. ООН Жінки. URL: <https://www.unaids.org/ru/aboutunaids/unaidscosponsors/unwomen> (дата звернення: 17.11.2021).

6. Ржеутська Л. Женский марш и пандемия: чего требовали украинки 8 марта в Киеве, 2021. URL: <https://www.dw.com/ru/zhenskij-marsh-i-pandemija-chto-trebovali-8-marta-v-kieve/a-56809484> (дата звернення: 16.11.2021).

Науковий керівник – к.ю.н., доцент кафедри міжнародного, цивільного та комерційного права Київського національного торговельно-економічного університету Коренюк О. О.

Горобець Наталія Олександрівна

*к.ю.н., доцент, професор кафедри юридичних дисциплін
Сумської філії Харківського національного
університету внутрішніх справ*

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЙКРАЩИХ
ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ
ЯК СТАНДАРТ ПРАВОСУДДЯ**

В європейській Стратегії з прав дитини (ухвалена 24 березня 2021 року) забезпечення найкращих інтересів дитини покладено в основу європейської політики. В розділі 4 цього документу визначено, що судовий процес має бути адаптований до віку та потреб дітей, має поважати всі їхні права та приділяти першочергову увагу найкращим інтересам дитини [1]. Україна на шляху євроінтеграції має розуміти та впроваджувати стандарти охорони та захисту прав дитини в правовій системі та, зокрема, в системі правосуддя.

Рада Європи визначає, що національні системи правосуддя мають краще реагувати на потреби дітей. Право дитини бути почутою не завжди дотримується, а механізми для уникнення багаторазових слухань дитини або збору доказів не завжди діють [2].

ЄСПЛ зауважив, що при визначенні найкращих інтересів дитини у кожній конкретній справі необхідно враховувати два аспекти: по-перше, інтересам дитини найкраще відповідає збереження її зв'язків із сім'єю, крім випадків, коли сім'я є особливо непридатною або неблагополучною; по-друге, у якнайкращих інтересах дитини є забезпечення її розвитку у безпечному, спокійному та стійкому середовищі, що не є неблагонадійним [3].

Є вже напрацьовані здобутки в сфері розуміння «найкращі інтереси дитини» в українській судовій практиці. Звичайно, що найкращі інтереси дитини в цивільному процесі попадають в центр уваги у більшості сімейних справ. Щодо статистики, то дитина (малолітня та неповнолітня особа) в цивільному судочинстві може стати учасником справи або її права та інтереси можуть стати предметом розгляду у справах наказного, позовного та окремого провадження. У наказному провадженні безпосередньо інтересів дітей стосуються справи про стягнення аліментів. Так, у 2020 році було розглянуто 28,0 [3] тисяч таких заяв.

Справ позовного провадження про стягнення аліментів у 2020 році було 48 236, про встановлення батьківства або материнства – 1 704; про позбавлення батьківських прав – 8529 (із задоволенням позову – 5944); про повернення дітей до країни постійного місця проживання – 11; надання дозволу на виїзд неповнолітньої дитини за межі України – 767 (позов задоволено у 381 випадках).

На жаль, у статистиці серед справ у спорах, що виникають із сімейних відносин, не виокремлено окремо справи про визначення місця проживання дитини, а також про визначення способу та часу спілкування з дитиною.

В окремому провадженні розглядаються справи про усиновлення, яких у 2020 році було 2 085, задоволено 1817 заяв, та справи про надання права на шлюб, у 2020 році було 958 справ.

Забезпечення найкращих інтересів дитини не завжди означає, що вони відповідають бажанням дитини. У постанові від 01.07.2020 року Верховний Суд зазначив, що інтереси дитини не завжди можуть відповідати її бажанням, з урахуванням

віку, здоров'я, психоемоційного стану. Це має враховувати суд, визначаючи способи участі батька у спілкуванні та вихованні дитини. Така позиція цілком зрозуміла і прийнятна, оскільки дитина в силу віку, розвитку, оточення та за інших обставин інколи не може оцінити наслідки обставин. І тим не менш, важливо, аби в цивільному процесі, де мова йде про інтереси дітей, останні не сприймалися як об'єкти права. Діти є суб'єктами з власними потребами, інтересами та правами [4, с. 151]. Тому на суд має бути покладено обов'язок визначитися з найкращими інтересами дитини та об'єктивувати їх у своєму рішенні.

Джерела:

1. EU strategy on the rights of the child: 24.3.2021 COM(2021) Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions / European Commission (europa.eu). URL: <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/eu-strategy-rights-child-and-european-child-guarantee>

2. EU Justice Scoreboard, child-friendly justice / European Commission (europa.eu). URL: <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard>

3. ВС: Захист найкращих інтересів дитини – головне під час розгляду судами справ, які стосуються дітей: Прес-служба Верховного Суду. *Юридична газета online*, 17 листопада 2020. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/vs-zahist-naykrashchih-interesiv-ditini--golovne-pid-chas-rozglyadu-sudami-sprav-yaki-stosuyutsya-di.html>

4. Садикова Я. М. Ефективна участь дитини в цивільному судочинстві. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку*: матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ; Роттердам, 07 листопада 2021 р. / за ред. Є.О. Романенка, І.В. Жукової. Київ; Роттердам: ГО «ВАДНД», 2021. С. 148–152.